

KLIMAAT AKKOORD

Vraag en opmerking over 'gasloos'

Vraag

Wordt er in het kabinets beleid ook rekening gehouden of ruimte geboden voor ontwikkelingen waarbij in de gebouwde omgeving in de toekomst nog wel gas wordt gebruikt (maar niét afkomstig uit de gaswinning in Groningen) waarbij de klimaat doelstellingen op een alternatieve wijze ook gehaald worden (CO2 reductie elders, gas/energie besparing elders, duurzame en CO2 neutrale productie van methaan), maar waarvan de kostprijs aan investeringen lager is, of het terugverdien model gunstiger.

De achtergrond van de vraag is dat als elke woning verplicht helemaal van het gas zou moeten, dit enorme investeringen vergt waarvan de kosten niet rendabel terugverdiend kunnen worden en huiseigenaren en woningbouw corporaties in financiële problemen kan brengen.

Maar als er alternatieven zijn die het zelfde resultaat bereiken (1. Geen Gronings gas en 2. De afgesproken reductie aan CO2) maar die goedkoper zijn, wordt daar dan ruimte voor geboden of wordt er zondermeer vastgehouden aan 'gasloos'.

Toelichting

In het Nederlandse energie/klimaat beleid wordt ervan uit gegaan dat onze gebouwde omgeving in de komende ca. 30 jaar gasloos zou moeten worden. De vraag is natuurlijk of dat ook in alle gevallen betaalbaar is, technisch uitvoerbaar en of er geen betere/goedkopere oplossingen zijn die hetzelfde doel nastreven (nl. uitfasen van Gronings gas en klimaat doelen van CO2 reductie halen).

Er zijn nl. oplossingen denkbaar waarbij de bestaande energie-infrastructuur (dus stoken met gasgestookte CV & radiatoren, koken en heetwater op gas) behouden blijft, maar een andere – mogelijk duurzame – bron van gas wordt gebruikt, of alternatieve maatregelen worden genomen om de mate van CO2 uitstoot te beperken alsmede fossiel gebruik te beperken.

Als met deze alternatieven dezelfde resultaten worden geboekt qua verlaging CO2 uitstoot, en er geen gebruik wordt gemaakt van Gronings (laagcalorisch) gas, maar die wel goedkoper zijn, zou dat zelfs de voorkeur hebben.

Biomassa/houtstook

Daarbij de discussie over biomassa/houtstook, dat zeer omstreden is omdat hout/biomassa verbranding in feite meer CO2 en andere stoffen uitstoot dan gas, zij het dat dit op papier CO2 neutraal is. Dat bomenaanplant bomenkap kan compenseren is uiteraard waar, maar de CO2 balans is pas na 40 jaar hersteld, en de momentane CO2 uitstoot wordt dus verhoogd. Dat beleid is dus in die zin raar, omdat gas dezelfde CO2 uitstoot, maar dan wel een veel lagere hoeveelheid (de helft van biomassa!) en als CO2 compensatie voor houtstook/biomassa mogelijk is middels bomenaanplant mogelijk is, is dat om dezelfde reden mogelijk om CO2 uitstoot te compenseren voor gasgebruik. Als we dus electra-centrales stoken op hoogcalorisch gas en verder hetzelfde doen als bij biomassa/houtstook, nl. de CO2 uitstoot compenseren door bomenaanplant, dan blijven niet

alleen de anders gekapte bomen staan die CO₂ opnemen, maar wordt de CO₂ uitstoot ook gehalveerd en neemt de luchtverontreiniging af. Ditzelfde kan dus ook voor het huishoudelijk gas gebruik, die je (net als in Duitsland) over kunt zetten op hoogcalorisch. (In de jaren '60 hebben we het gasnetwerk ook omgebouwd, toen van hoog- naar laagcalorisch).

Uitfaseren gas/fossiel

Dit qua klimaat, maar uiteindelijk willen we ook af van fossiele brandstoffen. De weg daarna toe loopt uiteraard via de trias-energetica, dus (1) verspilling tegengaan, (2) energie-efficiëntie verhogen en vervolgens (3) duurzame bronnen toepassen.

In het regeerakkoord wordt echter geen geld gereserveerd om woningen energie zuiniger te maken, en afspraken met de corporatie sector om woningen vóór 2020 minimaal label B te maken worden al niet gehaald, met als belangrijkste oorzaak de enorme heffingen die corporaties moeten afdragen aan het rijk middels verhuurdersheffing en andere heffingen. Dus de overheid belemmert hier zelfs de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Voor biomassa wordt echter wel 11 miljard gereserveerd, terwijl dat de momentane uitstoot juist verhoogd. Enige logica is daar dan ook niet te ontdekken.

Voor wat betreft de maatregelen om fossiel gas op termijn uit te faseren (nadat we eerst de gehele CO₂ uitstoot hebben gecompenseerd via bomenaanplant, dus onze klimaat doelstellingen al gehaald hebben) kunnen er meerdere mogelijkheden gevonden worden. Uiteraard is het daarbij van belang ook europees te kijken omdat de mate van energie-efficiëntie, energie-gebruik en andere factoren die het energiegebruik bepalen tussen landen onderling en binnen landen verschillen. Via een "laaghangend fruit" systematiek kan men dan maatregelen treffen op het laagste punt, waar een bepaalde investering aan verbetering van de energie-efficiëntie de meeste CO₂ reductie oplevert. In oost europa zijn er bijv. nog veel achterstanden bij de energie-kwaliteit van woningen, is er door langere en koudere winters ook meer energiegebruik, en wordt voor de gebouwde omgeving vaak ook andere brandstoffen gebruikt dan gas die meer CO₂ uitstoten (kolen, hout, stookolie, bitumen, etc.). Dit overzetten op gas (en blokverwarming omzetten naar individueel gestookte CV's met eigen gasmeter) en daarnaast de energie-kwaliteit verbeteren (isolatie, etc.) zijn daar de te treffen maatregelen. Maar oost-europes landen hebben daarvoor niet voldoende economische middelen, en ook al zijn daar maatregelen goedkoper door lagere loonkosten en hebben maatregelen meer resultaat aan verlaging CO₂ uitstoot, is de terugverdientijd in veel gevallen nog te lang doordat de energieprijzen er veel lager is.

Europese samenwerking

Dit laatste zou door Europese samenwerking opgelost kunnen worden door de energiebesparing te gaan omrekenen naar de gasprijs in westeuropa die veel hoger is, en dat door deze investeringen te gaan ruilen tegen importen van (bespaard) gas. Hiermee wordt een hefboom gecreëerd waardoor maatregelen genomen kunnen worden die anders niet te financieren zouden zijn, en die ook een kosten reductie oplevert voor de westeuropese investerende landen in vergelijking met maatregelen die men in eigen land kan uitvoeren.

Daarmee zouden constructies mogelijk kunnen zijn waarbij voor elke kuub geïmporteerd gas, méér dan 1 kuub gas wordt bespaard, waardoor de CO₂ balans zelfs negatief is (dus beter dan CO₂ neutraal!).

Duurzaam en CO2 neutraal gas

Tegelijk bestaat de optie om nieuwe technieken toe te passen om gas zelf te produceren uit een duurzame bron (zon/wind) die via omzetting in waterstof en binding met CO₂ uit de lucht omgezet kan worden in methaan (CH₄) en water (H₂O). Dit is dan een volledig CO₂ neutrale en duurzame energiebron, waarbij de bestaande energie-infrastructuur (het gasnet) gehandhaafd wordt. TNO heeft dit onderzocht en heeft een zeer efficiënt procédé ontwikkeld om photovoltaïsche energie om te zetten in methaan, waarbij een photon-naar-methaan efficiëntie werd behaald van 55%. (Zie: <https://www.tno.nl/nl/over-tno/nieuws/2019/4/zon-zet-met-zeer-hoog-rendement-co2-om-naar-methaan>). Wanneer deze techniek beschikbaar kan zijn, en tegen welke kostprijs en welke opwekkings capaciteit daarvoor bestaat, is op dit moment nog niet bekend, maar het zou een veel goedkoper alternatief kunnen zijn voor aardgas omdat de dure ombouw naar warmtepomp of warmtenet dan niet nodig is.

Groningen,
28 oktober 2019

R. Heusdens
robheus@gmail.com